

Insects

ENTOMOLOGISCHE BERICHTEN

UITGEGEVEN DOOR

DE NEDERLANDSCHE ENTOMOLOGISCHE VEREENIGING

No. 253.

Deel XI.

30 Nov. 1943.

Adres der Redactie :

Dr. D. MAC GILLAVRY, „De Haaf”, Bergen, N.H. — Nederland.

Tijdelijk Adres : Nunspeet, Groenelaantje 7.

INHOUD : A. J. Besseling : Nederlandsche Hydrachnellae. *Acercus scaurus* (Koen.) 1892. — A. Reclaire : 4e Vervolg op de Naamlijst der in Nederland en het omliggend gebied waargenomen wantsen (hemiptera-heteroptera). — K. J. W. Bernet Kempers : Aanbeveling van Boekwerken. — B. J. Lempke : Bijzonderheden over een kweek van *Lasiocampa quercus* L. — S. J. van Ooststroom : Nog eens *Mellinus compactus* Handl. (Hymen., Sphegid.). — D. Mac Gillavry : Limnophiliden legsels buiten het water. — D. Mac Gillavry : Nachtvinders op de traan-oogen van paarden. — D. Mac Gillavry : Slakken-mimicry van pijlstaartrupsen. — D. Mac Gillavry : Winterslaap bij vlinders. — Rectificatie (A. Stärke : Boekbespreking).

Nederlandsche Hydrachnellae. *Acercus scaurus* (Koen.) 1892.

Deze soort werd tot nu toe slechts eenmaal als inlandsch vermeld, en wel door Romijn (1924 Versl. Med. Volksgez. No. 8, p. 8), met als vindplaats: de Muije op Texel.

Ik kende deze soort dan ook niet uit eigen aanschouwing, tot ik ze vond in een vennetje tusschen Helvoirt en Esch, het eerst in Mei 1942.

De bouw van deze soort is reeds meer dan eens beschreven en afgebeeld, zoodat volstaan kan worden met verwijzing naar: 1936 Viets, Tierw. Deutschlands, pag. 320, waar ook de voornaamste literatuur wordt aangehaald. Hieraan kan worden toegevoegd: 1937, Husiatinski, in Festschr. Strand III p. 272.

De volgende morphologische bijzonderheden dienen nog te worden vermeld.

Zoowel het ♂ als het ♀ is in bezit van de drie paar rugschildjes, zooals deze bij de Hydrochoreutidae meer worden aangetroffen. De kleur werd tot heden algemeen „roodachtig” genoemd. Bij mijn exx. is de kleur als volgt. Op den rug een helder-roode vlek, gelijkzijdig driehoekig als bij *Ac. ornatus*, met een punt naar achteren gekeerd. Daaromheen is de kleur donkerbruin, terwijl de smalle lichaamsrand geel is.

Jonge ♀♀ onderscheiden zich van oudere eidragende ♀♀, behalve door geringeren afstand van de 3e en 4e epimeren, door minder chitineuze napplaten. Bij oude ♀♀ zijn de napplaten met eenige chitineuze randen uitgebreid. Zoo is bv. de fig. 74 op Taf. 11 bij Sokolow 1930 (Zool. Jahrb. 59, Abt. Syst.) van een oud ♀.

In mijn materiaal ontmoette ik slechts eenmaal een ♀, waarbij ter linkerzijde de 2e nap niet tot ontwikkeling was gekomen.

De lengte van de nymfhe varieert van 327 tot 514 μ .

De kleuren van de geslachtsrijpe dieren vinden we terug bij de nymfhe, alleen zijn deze hier over het geheel iets lichter. De huid is fijn gelinieerd. De palpen zijn gebouwd als bij het adult. Ook hier zijn drie paar rugschilden aanwezig.

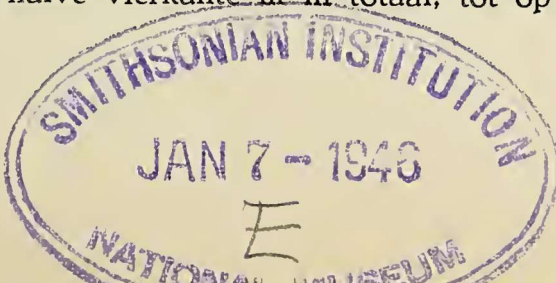
Het provisorisch genitaalorgaan bestaat als gewoonlijk uit 2 napplaten, dakpansgewijze geplaatst en elkaar niet rakende. Elke plaat met 2 nappen.

Bovengenoemd vennetje, dat in den loop van het vorig jaar drie maal werd bezocht, is aan den rand dicht begroeid met *Sphagnum*, waartusschen *Eriophorum*, *Menyanthes* en *Carex*. In het centrum was in Mei een kleine open watervlakte met *Nymphaea*. In Juni was, na een warme periode, het vennetje tot op de helft ingedroogd. In November bedroeg het wateroppervlak weer $\pm \frac{3}{4}$ van dat in Mei.

De vangsten uit deze drie maanden zijn verenigd in onderstaand tabelletje.

	ny	♀	♀ ei	♂
Mei	183	63	47	7
Juni	11	1	6	—
November	16	1	—	—

Zeer opvallend is het groote aantal individuen waarin *scaurus* in Mei voorkwam. Er werden aan den oever in het *Sphagnum* een aantal netvangsten gedaan over een oppervlakte van hoogstens een halve vierkante m in totaal, tot op den bodem, zijnde

JAN 7 '46

2 à 3 dm onder de oppervlakte. Aldus werden in het geheel niet minder dan 300 ind. gevangen.

Ik taxeer de opp. van het Sphagnum begroeide gedeelte van het ven op $\pm$ 1400 vierk. m. Het centrale deel met Nymphaea is hierbij niet medegerekend, aangezien niet kon worden waargenomen of hier ook Sphagnum voorkomt. Dat hier mijten voorkwamen is echter wel zeker.

We komen dus tot minstens 840.000 *exx.-scaurus* voor het geheele ven. In werkelijkheid zal het aantal individuen wel een millioen geweest zijn, daar de door mij afgevischte halve vierk. m nooit volledig ontvolkt kon worden.

In den regel kenmerken de vennen zich door een geringer aantal soorten en individuen dan de eutrophe wateren; *Ac. scaurus* maakte alzoo in dit geval wel een uitzondering op den regel.

In Juni en November stond in enkele kuiltjes in het Sphagnum nog water, zoodat deze vangsten, waarbij maar weinige *exx.* werden bemachtigd, niet met die van Mei vergeleken kunnen worden. Uit het massale optreden in Mei te willen concludeeren dat *scaurus* tot de zgn. voorjaarsvormen zou behooren, schijnt mij voorbarig.

Wel mag gezegd worden dat niet alle nymphen van Mei tot adulti worden. Het aantal ♀ ♀ had dan relatief grooter moeten zijn; nu is de verhouding ny : ♀ ♀ voor beide maanden ongeveer gelijk. Verder zijn er in Juni relatief veel meer eidragende ♀ ♀ dan in Mei; deze laatsten worden in November niet meer aangetroffen. De eilegging vindt dus wel plaats in den voorzomer.

In de laatste maand zijn er relatief en absoluut meer nymphen dan in Juni. Alhoewel aan deze getallen geen overdreven waarde mag worden toegekend, duiden zij m.i. toch op de waarschijnlijkheid dat *Ac. scaurus* als nymphe, althans in een der jeugdstadia overwintert.

Voor zoover tot heden bekend, is deze soort over geheel Europa, behalve het zuiden, verspreid. In groote aantallen, zooals in het hierboven beschreven geval, werd ze nog nergens waargenomen. Wel blijkt het volgende. Van alle in de literatuur genoemde vindplaatsen is in ruim de helft der gevallen sprake van: Sphagnum, Moor, Waldtümpel. Dit stemt goed overeen met de mij bekende inlandsche vindplaatsen; *scaurus* is mij nl. ook nog bekend uit een vennetje bij Ootmarsum. Zoodat de aanname gewettigd is, dat *Ac. scaurus* een voorkeur bezit voor oligotrophe wateren.

's Hertogenbosch.

A. J. BESSELING.

4e Vervolg op de Naamlijst der in Nederland en het omliggend gebied waargenomen wantsen (hemiptera-heteroptera)¹⁾

Evenals in vorige vervolgen zijn ook ditmaal nieuwe vindplaatsen van inlandse wantsen opgenomen voor zover het soorten betreft, die niet algemeen verbreid zijn. Een uitzondering is gemaakt voor de Noordzee-eilanden, wat mij daarvan bekend is geworden, heb ik vermeld.

De namen van de vinders zijn afgekort gelijk in de vorige vervolgen, bovendien zijn nog gebruikt: Ba = G. Barendrecht, Cb = R. H. Cobben, Gr = W. H. Gravestein, Ma = J. Maessen, Pt = D. Piet, St = Staatsbosbeheer en Tk = J. Taapken.

Wanneer de namen van die van Oshaniin afwijken zijn de zijne tussen ( ) aangegeven.

Michalk (10) geeft een tabellarisch overzicht van alle tot nu toe bekend geworden parasieten der palearktische wantsen. — Zo nu en dan leest men over wantsen, die den mens gestoken hebben en men verkrijgt de indruk, dat op zijn beurt elke wants wel eens steekt. Zo zond de heer Beekhuis van Till mij een tweetal wantsen, die hem tijdens tuinarbeid zeer gevoelig in de hand hadden geprikt, het waren *Notostira erratica* L. en *Psallus betuleti* Fall.

* *Thyreocoris scarabaeoides* L. Volgens Jordan (12) overwintert deze als imago.

* *Cydnus nigrita* F. Jordan (12) nam waar, dat deze zich tot 15 cm diep in het

¹⁾ Vgl. Tijdschrift v. Entomologie 75 (1932), pg. 59—258; Entomol. Berichten, no. 198, deel IX (1934), pp. 47—64; no. 210, deel IX (1936), pp. 243—260; Tijdschrift v. Entomologie 83 (1940), pg. 103—119.